

Молдабек Қ., Айтқулова Х.М,
п.ғ.д., профессор, 2 курс магистранты
Silkway Халықаралық университеті
Шымкент, Қазақстан

ЖОО СТУДЕНТТЕРДІҢ КӘСІБИ БАҒЫТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ

Бүгінде зерттеуші Қ.Молдабек, Д. Рахымбек, Р.И.Кенжебекова және т.б. ғалымдар жобамен жұмыс істеуде қабілетті шыңдалған педагог кадрлардың аздығы; жобадағы оқытушыға берілетін рөлдің орны; жобалау әдістемесінің тиімсіз құрастырылуы; жоба әдістемесін орындау барысында оқу-тәрбие үдерісімен байланыстың болмауы; ЖОО студенттердің жылдам өзгеретін қызығушылықтары, ынтасы түрлі деңгейде және түрліше болуы мүмкін және әрдайым жоғары оқу орнындағы білім берудің мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес келе бермеуі; жобалар әдісінде негізгі оқу пәндерінде берілетін білімнің көлемін қысқартатын, «кешенді бағдарламалардағы» сауатсыз педагогикалық идеялардың кездесуі.

Оқу пәндерінің материалын топ-кешендерін жинақтай келе, бағдарламалар тұлға мен оның психикалық қасиеттері туралы білімді «жан-жағынан талап» баяндауды қамтыды. Осыдай себептерді талқылай отырып, біз ЖОО студенттердің мамандық ерекшеліктерін ескерместен, жүйелі білім алмауынан, сәйкес бағдарламаның жоқтығы, оқу материалында мазмұндама, білім беру үдерісін тиімді ету мүмкін болмайтынын атап көрсетеміз. Бұл оқу бағдарламасына, заманауи технологияларға негізделетін, жобалау іс-әрекетінің басты негізіне арналған ЖОО студенттердің кәсіби бағыттылығын қалыптастыруда енгізудің қажеттілігін көрсетеді.

Қазақстанда қосымша білім беру бағдарламалары аясында дарынды балаларды оқытудың жаңаша формасы – зерттеушілік және шығармашылық жоба түрлерімен жұмыс жасау қолданылып келеді. «Дарын» мектебінде жоба әдісін қолдаудағы басты мәселе балаларды ғылыми-зерттеу іс-әрекеттеріне бағдарлау, өздігінен және үздіксіз білім алу дағдыларын жетілдіріп, креативті тұлға ретінде қалыптастыру.

Ү.Б.Жексенбаева, Ж.Сармұратованың ғылыми мақалаларында 12 жылдық жалпы орта білім беруге көшуге байланысты жоғарғы оқу орны білім алушыларын болашақта жобамен айналысуына жағдай туғызатындай зияткерлік және креативті қабілеттерін дамытуға толықтай тиімді мүмкіндік беру мәселесі қарастырылған. Осындай бағдарламалардың дидактикалық маңыздылығы: білім алушыларда қоршаған ортасы туралы біртұтас көзқарас қалыптасып, білім, білік және дағдылары берік болып, оларды түрлі жағдайларда қолдану; білімнің нысаналы сенімділігі, олардың практикалық маңыздылығын көрсету арқылы қалыптасатындығымен; білім алушыларда танымдық белсенділік пен өзіндік даму сипатымен анықталады.

Сонымен, өткен ғасырдың ортасында, жеке және топпен бірлесе зерттеу жүргізіп, проблеманы шешуді қамтамасыз ететін, өмірлік табиғи іс-әрекет түрі жоба әдісі туралы көзқарас қалыптасты.

Неміс ғалымы К.Фрей «Жобалау әдісі» кітабында жоба ұғымын келесідей түсіндіреді: «бұл білім алушылар мен білім берушілердің жобаны құрастыра отырып, жоспарлы түрде жүріп өтетін жолы». Сонымен қатар, жобалау әдісінің жағымсыз белгілері деп:

- жоба әдісіне қатысушылар жобалау бастамасын біреу арқылы алады;
- жоба әдісіне қатысушылар бір-бірімен оқыту формалары туралы келісімге келеді;
- жобалау бастамасын дамыту арқылы және жобаға қатысушылары олардың барлығын хабардар етеді;
- өздерін жоба әдісіне қатысушылар жұмыс жасау барысында ұйымдастырады;
- жұмыстың барысы туралы бір-біріне ақпаратты жобаға қатысушылар береді;
- жоба әдісіне қатысушылар пікір-таласқа, сайысқа, жарысқа түседі және т.б. атап көрсетеді.

Жобалау іс-әрекеті айналасында үздіксіз пікір-таластар жүріп отырады. Ғалым И.А.Сасова пікірі бойынша жоба білім алушының жеке іс-

әрекетінің нәтижесі, оның өзіндік идеясы арқылы жүзеге асырудың көрінісі ретінде түсіндіреді. Жобалар әдісі тек қана аудиториядан тыс уақытта жүзеге асатын әдіс болып табылады; көптеген зерттеуші ғалымдар жобалар әдісін оқыту барысында, білім алушыларды қажеттіліктерін анықтауға үйретумен қатар, фронтальды түрде жұмыс жүргізуді дұрыс деп санайды. Бұл өз кезегінде бастапқы идеяларды ұсыну, жұмысты жоспарлау, нәтиже шығару, сынақтан өткізу және бағалау бойынша жүргізген жұмыс деп санайды. Бірінші жағдайда – дербес түрде оқытушы мен болашақ мұғалімнің бірлескен жұмысының нәтижесін көрсетсе, ал екінші жағдайда – оқытушы енетін бүкіл топтың жұмысының нәтижесінің сипаттамасы болып табылады.

Бүгінде оқу жобасы формалары түрінде, пікір-талас элементі бар, зияткерлік сайыстар мен ғылыми конференцияларда, жобаға қатысушылар мен ғылыми-зерттеу жұмысының нәтижелерін ұсынушылар санының артқандығы көруге болады. Е.С.Полат, И.А.Сасова, И.В.Сергеев және т.б. ғалымдардың тұжырымы бойынша, жоба әдісі жеке, аудиторияда, топта, аудиториядан тыс іс-әрекеттерде де жүзеге асырылады; мұнда ең алдымен, білім алушылардың қызығушылығы мен қажеттіліктеріне, жобаны орындаудағы психологиялық оңтайлы талап-ережелеріне сай жасалынуы тиіс. Жобалауда педагог өте маңызды рөлі атқарады. Ол білім алушылармен бірлесе отырып жоба мен жұмыс жасайды.

Оқытушы сонымен бірге оқытудың субъектісі болып саналатын білім алушы ұстанымының өзгеруіне негізделетін басқа қызметтерді атқарады, атап айтсақ: ұйымдастырушылық және кеңес беруші.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Харламов И. Ф. Педагогика: учеб. пособие. - 4-е изд., перераб. и доп.-М.: Гардарики, 2003 - 519 с.

2. Богоявленская А.Е. Развитие познавательной самостоятельности студентов // В кн.: Теоретические и прикладные основы управления перестройкой высшего педагогического образования. М., 1990. -185 с.